

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

ning en hun noden en problemen, als kennis en kritisch onderzoek van onze eigen vooroordelen. Vooral de casussen in het tweede deel zijn bijzonder interessant. De vele stemmen die aan het woord komen, verrijken dit boek maar leveren moeilijkheden op bij de samenvatting ervan. Een minpunt is dat het taalgebruik vaak nogal abstract en hoogdravend is. Dit boek kan bijdragen aan het besef dat werken met vluchtelingen veel specifieke kennis vereist en dat de ervaringen die je opdoet in de praktijk zeer indringend zijn.

Magda Heireman

PSYCHOSOCIAL TREATMENT FOR MEDICAL CONDITIONS: PRINCIPLES AND TECHNIQUES

Leon A. Schein, Harold S. Bernard, Henry I. Spitz & Philip R. Muskin (2003). New York: Brunner-Routledge, ISBN 1-58391-366-1, pp. 456

Dit boek is geschreven met als achtergrond het grote succes van de moderne geneeskunde in onze westerse maatschappij. Betere medische behandelingen hebben ervoor gezorgd dat ziekten die vroeger terminaal waren, zoals bepaalde kankers, tegenwoordig beschouwd kunnen worden als chronisch. Slechts 50% van de personen met een gediagnosticeerde kanker sterft er ook aan. Zelfs een HIV-infectie betekent dankzij de anti-virale preparaten geen snel doodvonnis meer. Het gevolg is dat er in onze maatschappij meer en meer personen met een chronische ziekte zijn. Toch is het allemaal geen onverdeeld succes. Immers, bijna de helft van de personen met een ziekte zoekt zijn heil bij alternatieve genezers. Een ver-

klaring hiervoor kan zijn dat de alternatieve beoefenaars meer tijd aan hun patiënten spenderen (gemiddeld 30 minuten) dan de traditionele artsen (7 minuten).

Dit boek roept de moderne geneeskunde tot de orde en zegt dat die zich niet alleen met *cure* maar ook terug met *care* moet bezighouden. Om dit standpunt kracht bij te zetten, worden de psychosociale aspecten van een aantal belangrijke groepen van chronische somatische ziekten opnieuw onder de aandacht gebracht.

Het eerste deel maakt met veel cijfermateriaal en *evidence* duidelijk dat psychosociale factoren een belangrijke rol spelen in gezondheid en ziekte. Hierbij schuwen de auteurs moderne concepten en bevindingen niet. Het belang van het begrip *sense of coherence*, sociale netwerktheorieën, de biologische stressmodellen, de psychoneuro-immunologie en het 'wellness gezondheidsmodel' komen achtereenvolgens aan bod. Vervolgens worden de effecten van omgevingsfactoren, slaap en voedingshygiëne, werk, levenswijze, persoonlijkheid, cognities en de arts-patiënt relatie op ziekte besproken.

Na deze algemene inleiding wordt in deel II een aantal belangrijke groepen van chronische ziekten onder de loep genomen; kanker, bloeddrukstoornissen/coronair hartlijden/nierfalen, gastro-intestinale stoornissen, endocriene stoornissen, neurologische ziekten, infectieziekten met aids, de ziekte van lyme en het chronisch vermoeidheidssyndroom, en ten slotte de vrouwelijke gezondheid. Opvallend is de gedetailleerde beschrijving van de verschillende ziekten en bijhorende behandelingen. Je krijgt het gevoel een medisch handboek voor niet-medici te lezen.

Deel III beperkt zich tot een algemene

opsomming van allerlei mogelijke psychosociale interventies. In contrast met het belang van psychosociale interventies in de titel, is dit deel uitermate mager en sober uitgevallen.

Dit boek bevat heel wat onderzoeksgegevens over het verband tussen psychosociale factoren en gezondheid en ziekten. De cijfers werken overtuigend. Maar ik twijfel sterk aan het nut van dit boek voor de beoogde doelgroep, namelijk psychiaters, psychologen, sociaal werkers, etc. Het zijn vooral de medici, en niet zozeer de geestelijke gezondheidswerkers, die overtuigd moeten worden van de psychosociale aspecten van ziekten. Verder is het behandelingsdeel, dat op zich interessant zou moeten zijn voor de doelgroep, nietszeggend. De medische gegevens over de ziekten kunnen misschien nog interessant zijn voor de leek, maar mij lijkt dat niet de opzet. Dit boek is, behalve een paar hoofdstukken en paragrafen die de moeite waard zijn, verder zonde van de vele bomen.

Gilbert Lemmens